

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 258/2025-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a zo sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného REKEN & PARTNERS Law Firm s. r. o., Tichá 45, Bratislava, proti rozsudku Krajského súdu v Nitre sp. zn. 12Co/143/2020 z 23. novembra 2021 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/128/2024 zo 14. júna 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. septembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a porušenia práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu označenými v záhlaví tohto rozhodnutia. Napadnuté rozhodnutia navrhuje zrušiť, vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a nahradiť mu trovy konania pred ústavným súdom.

II.

Skutkové východiská

2. Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 10C/62/2018 z 15. júna 2020 určil, že žalované pozemky sú vo vlastníctve žalobkyne – Slovenskej republiky, v správe Slovenského pozemkového fondu.

3. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že kúpna zmluva z 24. augusta 2017, z titulu ktorej mal sťažovateľ nadobudnúť vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, bola absolútne neplatným právnym úkonom v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka.

4. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že spoločnosť VÍNO NITRA spol. s r. o., od ktorej sťažovateľ odvodzoval svoje vlastnícke právo, nebola nikdy vlastníkom sporných nehnuteľností, a keďže sťažovateľ sám zastupoval túto spoločnosť, nemohol byť ani dobromyseľný v tom, že tieto pozemky kupuje od vlastníka.

5. Sťažovateľ sa proti rozhodnutiu okresného súdu bránil podaním odvolania a dovolania.

6. Ani v jednom prípade nebol úspešný. Obsahom podaných opravných prostriedkov vecne zotrval na názore, že sporné pozemky nie sú vo vlastníctve štátu. V uvedenom zmysle tvrdil nesprávne právne posúdenie veci. Podľa jeho názoru nejasnosti vo vlastníctve štátu zaviniť samotný štát (Slovenský pozemkový fond), pretože sporné pozemky neboli vedené ako majetok vo vlastníctve štátu, ale ako majetok neznámeho vlastníka.

7. Z procesného hľadiska tvrdil, že súdy suplovali procesnú aktivitu žalobcu, keď v spore vychádzali z vlastných zistení na správe katastra a pri rozhodovaní tiež zohľadňovali stanovisko prokuratúry. Súdy zároveň neumožnili, aby sa sťažovateľ k uvedeným dôkazom vyjadril, a vlastníctvo určili na základe dôkazov, ktoré sa v žalobe nenachádzali. Tvrdil tiež nedostatok procesnej legitímácie na strane žalobcu.

8. Vychádzajúc z uvedeného, sťažovateľ principiálne tvrdil potrebu zachovania právnej istoty a z nej vyplývajúceho princípu dôvery v akty štátu a ochrany dobrej viery, princípu ochrany nadobudnutých práv a všeobecnej idey spravodlivosti. V priebehu dovolacieho konania (tiež v zmysle uvedených princíпов) vzniesol argumentáciu vydržaním.

9. Krajský a najvyšší súd vo veci zastali názor, že odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu je vecne správne, pričom poukázali na jednotlivé pasáže dotknutého rozhodnutia, s ktorými sa stotožnili. Poukázali na to, že žalobca preukázal priebeh vzniku vlastníctva jednak historickými dokladmi a platnými právnymi predpismi a rovnako tak aj rozsahom majetku zahrnutého do privatizácie, ktorá napokon určovala obsah (absolútne neplatnej) kúpnej zmluvy.

10. Pokiaľ šlo o procesnú stránku veci týkajúcu sa tvrdenej suplovanej procesnej aktivity žalobcu, súdy poukázali na zákonné oprávnenie prokuratúry k vstupu do príslušného typu konania. Poukázali tiež na zákonné oprávnenie žalobcu zastupovať štát. Pokiaľ ide o námietku vydržania, poukázali na jej procesnú neprípustnosť z dôvodu jej vznesenia až v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku.

11. Čo sa týka spochybňovania kontradiktórnosti konania, súdy poukázali na obsah spisu, z ktorého je evidentné, že rozhodnutie je založené na zákonných dôkazoch, oboznámenie strán so všetkými dôkazmi, ako aj priestor pre vyjadrenie sa k nim. Špecificky k suplovaniu procesnej aktivity žalobcu zvýraznili, že prokuratúra podala z rovnakých dôvodov, aké sú prejednávané dotknutým sporom na okresnom súde, žalobu týkajúcu sa tých istých sporných nehnuteľností, čo súd zistil z úradnej činnosti (pri skúmaní procesných podmienok konania) a až následne pristúpil k zabezpečeniu príslušného spisového materiálu. Uvedená otázka rovnako tak súvisela so skúmaním procesnej legitímácie sporových strán, čo (ex off) je bežnou súčasťou každého súdneho konania.

12. V rámci špecifickej pozície dovolania sa najvyšší súd zaoberal nárokmi na riadne odôvodnenie napadnutých rozhodnutí súdov nižších stupňov, ako aj tvrdením nesprávneho právneho posúdenia veci majúceho doktrinálny dopad na rozhodovaciu prax. Rozhodnutia súdov nižších stupňov považoval za odôvodnené a s obsahom právnych otázok predložených mu na posúdenie sa nestotožnil, pretože vykazovali chybovosť v tom zmysle, že v rámci obsahu právnej otázky bolo najvyššiemu súdu podsúvané hodnotenie sporu, ktoré nebolo logicky korektné.

III.

Argumentácia sťažovateľa

13. Sťažovateľ podaním ústavnej sťažnosti nadväzuje na konanie pred všeobecnými súdmi a podstatou sťažnosti tvrdí, že súdy založili rozhodnutie sporu na zásade *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*, avšak bez toho, aby sa zaoberali dobrou vierou nadobúdateľa sporných nehnuteľností (sťažovateľa) a namietanou skutočnosťou, že štát sa priamo podieľal na vytvorení základu pre vznik dobrej viery nadobúdateľa sporných pozemkov. S ohľadom na uvedené sťažovateľ kritizuje nevyhovujúcu kvalitu súdnych rozhodnutí.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1. K napadnutému rozsudku krajského súdu:

14. Sťažnostné námietky smerujúce voči napadnutému rozsudku krajského súdu sú totožné s dovolacími námietkami, ktoré najvyšší súd podrobil vecnému prieskumu. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní sťažovateľa preto vylučuje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozsudku krajského súdu. Preto bola ústavná sťažnosť v rozsahu proti rozsudku krajského súdu odmietnutá pre nedostatok právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) a § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

IV.2. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu:

15. Obsahom ústavnej sťažnosti je všeobecný nesúhlas sťažovateľa s právnym posúdením sporu, čomu je prispôsobené namietanie vecných aj procesných práv, a to najmä tvrdením o nedostatočnej kvalite rozhodnutí súdov nižších stupňov.

16. Podľa všeobecne aplikovaného doktrinálneho prístupu ústavným súdom všeobecný súd sa musí vysporiadať s tými námietkami, ktoré majú pre vec podstatný význam. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. I. ÚS 122/2012).

17. Základom pre rozhodnutie sporu všeobecnými súdmi bolo sledovanie okolností, komu právne svedčí vlastnícke právo, a to na základe príslušnej právnej úpravy.

18. S ohľadom na uvedené všeobecné súdy ustálili, že v roku 1950 bol vykonaný výkup sporných nehnuteľností pre československý štát, ktorý bol zapísaný ako ich vlastníci. Následne dospeli k záveru, že prídelovými listinami v roku 1955 boli pozemky pridelené štátu, pretože podľa § 4 ods. 1 nariadenia vlády č. 110/1953 Sb. boli tieto pozemky národným majetkom, ktorý mala spravovať rozpočtová organizácia, a podľa § 64, § 65 a § 72 až § 64 Hospodárskeho zákonníka účinného od 1. júla 1964 mali štátne organizácie k predmetným pozemkom iba právo hospodárenia, a nie vlastnícke právo. Keďže vlastníkom pozemkov bola žalobkyňa, a nie Južnoslovenské vinárske závody, národný podnik Nitra, presunom správy štátneho majetku z tohto národného podniku do druhého nedošlo k prevodu alebo prechodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam.

19. Súdy ďalej konštatovali, že právni predchodcovia sťažovateľa nemohli byť vlastníckymi sporných pozemkov, pretože išlo o pozemky poľnohospodárskeho charakteru nachádzajúce sa v extraviláne obce mimo hospodárskych dvorov a sídla bývalého štátneho podniku VÍNO Nitra, a preto k nim štátny podnik stratil podľa § 22 ods. 1 písm. f) zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku s účinnosťou od 24. júna 1991 právo hospodárenia a správcovstvo prešlo na Slovenský pozemkový fond podľa § 17 citovaného zákona. V konaní bolo preukázané, že štátny podnik VÍNO Nitra bol v roku 1997 zrušený bez likvidácie a jeho práva a záväzky boli prevedené na Fond národného majetku SR, ktorý zmluvou o predaji časti podniku č. 1868/1997 predal časť podniku spoločnosti PYRAMÍDA ZOBOR spol. s r. o. Keďže však štátny podnik nemal v uvedenom čase k predmetným pozemkom právo hospodárenia a podľa zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby mohol byť nehnuteľný majetok predmetom privatizácie len za predpokladu, že ide o majetok štátu a že privatizovaný subjekt mal k nemu právo hospodárenia, nemohli byť sporné pozemky predmetom tohto prevodu. Z týchto dôvodov spoločnosť PYRAMÍDA ZOBOR spol. s r. o. a ani VÍNO NITRA spol. s r. o. nikdy tento majetok neprivatizovali, pričom táto zmluva ani nikdy nebola predložená príslušnému správneému orgánu na zápis do katastra nehnuteľností. K zápisu vlastníckeho práva sporných pozemkov na spoločnosť VÍNO NITRA spol. s r. o. došlo na základe záznamu s odôvodnením právneho nástupníctva po Južnoslovenských vinárskych závodoch, ktorého nezákonnosť však bola neskôr uznaná aj správneým orgánom po upozornení prokurátora. Právne nástupníctvo tejto spoločnosti nevyplývalo zo zakladateľskej zmluvy Vinárskych závodov, štátny podnik Bratislava, a ani z privatizačnej zmluvy.

20. Vecným jadrom ústavnej sťažnosti je požiadavka sťažovateľa na prelomenie zásady *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*, a to na základe dobromyseľnosti sťažovateľa.

21. Všeobecné súdy naprieč celým konaním akcentujú, že sťažovateľ nemohol byť dobromyseľný pri nadobúdaní sporných nehnuteľností kúpnu zmluvou (pozri bod 4 tohto rozhodnutia a tomu zodpovedajúce body 27 – 30 rozhodnutia okresného súdu). Okresný súd v konkrétnostiach sťažovateľovi vytýka, že spoločnosť, ktorá nebola vlastníkom sporných pozemkov, nemohla previesť vlastnícke právo na sťažovateľa, a keďže túto spoločnosť pri zápise zmien do katastra zastupoval sám sťažovateľ, nemohol byť ani dobromyseľný, že predmetné pozemky kupuje od vlastníka, čomu zodpovedalo aj dokazovanie v spore. Obsah právnej úpravy, na základe ktorej došlo k strate práva hospodárenia k sporným pozemkom, na základe čoho došlo k ich vyňatiu z privatizácie, vo veci nebol sporný. Vzhľadom na uvedené je sťažovateľova námietka, že štát prispel k vzniku nejasností v spore, nepresvedčivá. Tieto skutočnosti obsah rozhodnutia o dovolaní (a napokon aj odvolaní) preskúmava a aprubuje.

22. Záver všeobecných súdov o nedostatku dobromyseľnosti sťažovateľa spĺňa kritérium racionality, odôvodnenosti a má oporu aj v dokazovaní ustálenom skutkovom stave. Nie je úlohou ústavného súdu tento záver všeobecných súdov prehodnocovať. Keďže v spore zjavne absentuje sťažovateľom tvrdený prvok (vlastnej) dobromyseľnosti, je požiadavka na prelomenie zásady *nemo plus iuris* v konaní pred ústavným súdom vecne neprejednatelná.

23. Čo sa týka námietky, že všeobecné súdy vychádzali pri posúdení sporu z vlastných zistení, je nutné konštatovať, že postup a zistenia všeobecných súdov boli len dôsledkom vyplývajúcim z potreby prejednávania a riešenia podstaty predloženého im sporu.

24. Ústavný súd teda sumárne uvádza, že najvyšší súd pri vymedzení dovolacích dôvodov a posudzovaní ich prípustnosti nepostupoval formalisticky. Usiloval sa pochopiť obsah dovolacích námietok, na ktoré dal sťažovateľovi zrozumiteľné odpovede. Závery najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania sú založené na racionálnom, zrozumiteľnom a ústavne konformnom výklade právnej úpravy dovolania. Preto napadnutým uznesením najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu sťažovateľom uvedených práv.

25. Z uvedených dôvodov je ústavná sťažnosť proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

26. Odmietnutie ústavnej sťažnosti má za následok, že bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa formulovaných v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a napadnutého rozsudku krajského súdu, vrátenie veci na ďalšie konanie a priznanie náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. apríla 2025

Robert Šorl
predseda senátu